

Výroční zpráva za rok 2003

Předkládá: Ing. Vítězslav Koukal, CSc. ředitel muzea

Zpracovala: Mgr. Jiřina Veselská

Rožnov pod Radhoštěm: červen 2004

Obsah:

- Úvodem
- Organizační struktura
- Personální agenda
- Majetkoprávní vztahy
- Činnost Etnografického útvaru
- Činnost Technického útvaru
- Činnost Provozního útvaru
- Prezentace
- Spolupráce s institucemi
- Finance
- Závěr
- Příloha: Program sbírkotvorné činnosti muzea na léta 2003 – 2008

Úvodem

Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm předkládá čtvrtou výroční zprávu o činnosti za rok 2003, která čerpá z výsledků práce jednotlivých útvarů, statistiky a výroční zprávy o hospodaření. Na svém zasedání stanovila Ústavní rada jako priority roku 2003 využití grantových programů v činnosti muzea, dostavbu vozovny, opravu střech a využití objektu Sklad Frenštát pro konzervaci a uložení sbírek.

- Uplynulý rok proběhl ve znamení rozsáhlých stavebně rekonstrukčních aktivit v areálech muzea v Rožnově pod Radhoštěm a na Pustevnách. Dokončena byla kopie objektu vozovny z Ostravice. Započaly rekonstrukční a stavební práce na objektu Sušák, i když schválené finanční prostředky byly přiděleny opožděně a veřejná soutěž na dodavatele stavby měla značný skluz. Vyvrcholením dlouholeté práce bylo otevření rekonstruovaného objektu Maměnka 15. 12. za účasti představitelů MK ČR, MMR ČR, Parlamentu, krajů, obcí a významných osobností.
- Práce na poli sbírkové dokumentace se odvíjela v intencích aplikace nových legislativních předpisů. Vědecká rada projednala a schválila střednědobý Sbírkotvorný program, určující dokumentační a tezaurační činnost na léta 2003 – 2008. Dále pokračovala intenzivní konzervace a převoz sbírek do prostor Skladu Frenštát. Díky finančním prostředkům z programu ISO byly pořízeny regály a část vybavení zamýšleného konzervátorského pracoviště. Pokračovaly práce na výzkumných úkolech a byly zpracovány projekty nové pro další kolo grantového řízení MK ČR.
- Útvar etnografie připravil na počátek října vědeckou konferenci na téma „Aktivity duchovních na poli vědy a kultury“, která se setkala s mimořádným zájmem odborné veřejnosti.
- Pokračovala práce sekretariátu AIMA, který začal v průběhu roku připravovat jednání výroční konference, jejíž termín byl stanoven na září 2004 v Rožnově pod Radhoštěm. Provozní útvar se soustředil na plynulé zajištění služeb návštěvníkům a kvalitní propagaci programů muzea.
- Prezentační aktivity muzea se rozšířily do zahraničí, když v prosinci byla připravena výstava pro České kulturní centrum ve Varšavě.
- Bohatství sbírkových fondů bylo prezentováno mimo expozice na výstavě „Poznávejte s námi zmizelý svět“, realizované v roce 2002.
- Započaly práce na přípravě stálé expozice „Vývoj lesů v ČR“, kde na základě zpracovaného libreta byla vyhlášena soutěž na architektonické řešení, jejímž vítězem se stal zlínský ateliér B/P/P.
- Veřejnosti byla zkušebně nabízena nová poradenská služba k ošetření dřevěných staveb a předmětů.
- V ediční činnosti byl dokončen několikaletý projekt vydávání národopisné monografie regionu Těšínsko realizací pátého, závěrečného dílu.
- Úspěšnost muzea z pohledu veřejnosti byla hodnocena zejména z hlediska programové nabídky, úrovně expozic a také kvality poskytovaných služeb. Ke změnám došlo v organizování a nabídce

průvodcovských služeb, které byly honorovány. V organizování prohlídek byl kladen důraz na individuální zážitky a volnou prohlídku, po dobré zkušenosti z minulých let znovu se uplatnily demonstrátorky v objektech Valašské dědiny. Nově bylo do programu zařazeno „Valašské divadelní léto“ akcentující vystoupení známých osobností.

- Přes všechny kroky k udržení popř. zvýšení počtu návštěvníků došlo meziročně k poklesu oproti roku 2002 o téměř 15%. Celkem bylo hosty muzea 328 164 platících návštěvníků. Oproti minulým letům došlo k dohodě s OSA, ačkoliv muzeum nebylo opakovaně zařazeno do smlouvy mezi Asociací muzeí a galerií a Ochranným svazem autorským.
- Pokračovaly výrazné personální změny na všech útvarech, které zejména změnami na místech vedoucích oddělení výrazně ovlivňovaly plynulost práce.
- Hospodaření celé instituce bylo vyrovnané, nadále příjmy z vlastní činnosti tvořily polovinu všech prostředků, které byly na pokrytí mezd a nákladů k dispozici.
- Provozní náklady se zvyšovaly zejména po převzetí objektu Sklad Frenštát, kde se začaly ukládat rozsáhlé kolekce sbírkových předmětů.
- V závěru roku bylo připravováno zařazení pracovníků do nových tříd 16 třídní tarifní stupnice. I když řada profesí se v katalogu prací objevila, mnohé také z podnětu vedení muzea. Celoročně nebyly poskytnuty zřizovatelem mzdové prostředky v takové výši, aby mohly být vedle základních tarifů pravidelně stanovovány také pohyblivé složky mzdy zvláště v případech, kdy pracovníci podávají dlouhodobě nadstandardní výkony.
- V oblasti zabezpečování služeb návštěvníkům pokračovaly pronájmy stravovacích zařízení jak v areálech muzea, tak na Pustevnách.

Podrobně bude o činnosti jednotlivých útvarů muzea pojednáno v příslušných kapitolách.

Organizační struktura

Ve struktuře útvarů a oddělení nedošlo v průběhu roku k zásadním změnám. Nový organizační řád, platný od roku 2002 platil po celý rok. K výrazným změnám došlo v personálním obsazení jednotlivých funkcí, což se odrazilo, zejména u nových pracovníků v potřebě rychle získat první zkušenosti a koncepčně ovlivňovat činnost svěřených úseků. Limitovaný počet pracovníků 117 nebyl naplněn, celkový přepočtený počet pracovních úvazků v roce činil 114. Ke změně došlo v osobě statutárního zástupce ředitele, od 1. ledna se jím stal Ing. Milan Gesierich, vedoucí technického útvaru.

Poradní orgány ředitele

Celoročně pracovaly poradní orgány ředitele, jejichž statuty byly upraveny dle Statutu muzea i úkolů a cílů jejich činnosti:

- Vědecká rada
- Výtvarná rada
- Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost

Členové jsou jmenováni na tři roky. Od počátku roku 2003 pracoval v novém složení Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost. Ve funkci předsedy nahradila pana PhDr. Jiřího Langeru, CSc. paní Mgr. Jiřina Veselská. Členy Vědecké rady a Výtvarné rady jsou externí spolupracovníci, specialisté v oborech v muzeu aplikovaných, znalci regionálních dějin i stavebních technologií a konstrukcí, památkové péče. Členství je čestné. Tajemníky rad jsou pracovníci muzea, jejichž pracovní zařazení úzce souvisí s posláním orgánu.

Vědecká rada zasedala v průběhu roku jedenkrát. Na programu jednání byla Zpráva o činnosti muzea, Návrh koncepce sbírkotvorné činnosti a vstupní diskuse k návrhu rekonstrukce interiéru kostela sv. Anny a výběru objektů na dostavbu areálu Valašská dědina. Úkoly zadané radou byly plněny v průběhu roku a projednávány budou až na počátku roku 2004.

Výtvarná rada se scházela k projednání aktuálních problémů, mj. se vyjadřovala k podobě náhrobků připomínajících osobnosti, jejichž ostatky byly uloženy na Valašském Slavíně.

S koncem roku byly připravovány návrhy na zastoupení osobností v poradních orgánech, neboť na počátku roku 2004 skončí členům jejich funkční období.

Pravidelně, nejméně jedenkrát měsíčně, se scházela Ústavní rada, jejímiž členy jsou ředitel muzea, jeho náměstci a vedoucí ekonomického oddělení.

Personální agenda

- Počet pracovníků muzea, určený MK ČR jako závazný ukazatel, byl 117 osob. Celkem pracovalo v jednotlivých útvech průměrně 96 pracovníků v trvalém pracovním poměru. Celkový počet přepočtených pracovních úvazků činil za rok 114.
- Zejména provozní útvar se potýkal s vysokou fluktuací pracovníků jak ve stálém pracovním poměru, tak při krátkodobých úvazcích.
- Vzhledem k vysoké náročnosti návštěvnického provozu a rozsahu poskytovaných služeb, se vystřídal na místech průvodců, pokladních a demonstrátorů velký počet osob na krátké pracovní smlouvy, často trvající jen měsíc. Vysoká fluktuace se projevila zejména v opakovaném zaškolování demonstrátorů a průvodců, které vyžaduje množství práce, které není úročeno. K nim musíme ještě připočítat jednorázové výpomoci při demonstračních činnostech v rámci pořadů zaměřených na prezentaci starých způsobů práce.
- K nejvýraznějším změnám v obsazení míst došlo na počátku roku v odděleních Etnografického útvaru: Od 1. února 2003 se stala novou náměstkyní pro odbornou činnost paní PhDr. Sylva Dvořáčková, do té doby odborná pracovníce Okresního vlastivědného muzea v Novém Jičíně. Ve funkci nahradila Mgr. Jiřinu Veselskou, která odešla do důchodu.
- Změny byly provedeny zejména v oddělení péče o sbírkové fondy. S počátkem roku se ujala vedení paní Mgr. Markéta Šimčíková – Střeštíková, která vystřídala dlouholetého vedoucího konzervátorů pana Michala Chumchala, který pracoval v muzeu od roku 1967. Ke změnám došlo také na místech odborných pracovníků. 1. ledna byl přijat po předcházející odborné praxi na místo konzervátora sbírek pan Jiří Petřek, absolvent specializovaného studia restaurování v Brně. V polovině roku se do oddělení vrátil pan Dušan Kachyňa, když rezignoval na funkci provozního náměstka. Tím se oddělení dostalo tří kvalifikovaných odborníků, kteří se okamžitě zapojili do náročné akce rekonzervace předmětů transportovaných do Skladu Frenštát a zejména do úprav stálých expozic. V ostatních odděleních nedošlo k podstatným změnám.
- V provozním útvaru došlo k zásadní změně rovněž na místě náměstka, když po odstoupení pana Dušana Kachyni byl jmenován pan Miroslav Kotrba.
- Od 1. ledna se stala vedoucí oddělení programů a propagace paní Mgr. Dagmar Křivánková. Po mateřské dovolené se na zkrácený úvazek vrátila programová pracovníce Eva Porubová. Do funkce vedoucí oddělení služeb návštěvníků se po dlouhodobé nemoci vrátila v polovině roku paní Ivana Jurčová. Po odchodu pana Jana Štefely na konci roku 2002 byl na místo vedoucího oddělení lidové umělecké výroby jmenován pan Vlastimil Raška. Beze změn zůstalo vedení zemědělského oddělení.
- V květnu se vedoucím oddělení ostrahy muzea stal pan Karel Tomek.
- Bez velkých změn z hlediska personálního obsazení pracoval technický útvar. Ke změně došlo pouze na místě vedoucí oddělení stavebně technické dokumentace, kde po odchodu paní Heleny Halašové na konci dubna byla vedoucí jmenována paní Olga Holišová.
- Ekonomické oddělení a Útvar ředitele nezaznamenaly podstatné změny v personálním obsazení jednotlivých funkcí.
- Na odborné činnosti, zejména terénních výzkumech a inventarizaci sbírek, se dočasně podílelo 5 posluchačů vysokých škol, kteří v Etnografickém útvaru absolvovali muzejní a terénní praxi. V oddělení péče o sbírky vykonal 1 student z VOŠUR tříměsíční praxi.
- Konzervátorka textilu paní Libuše Loukotková absolvovala týdenní stáž v restaurátorských textilních dílnách Židovského muzea v Praze.

Majetkové a právní vztahy

- Z celkového počtu 24 expozičně využívaných samostatných objektů a celých usedlostí v areálech je jich 16 jmenovitě prohlášeno za nemovitou kulturní památku. V průběhu roku byla Pustevnka, nacházející se v areálu Pustevny, rovněž prohlášena kulturní památkou.
- Stejně jako v minulých trvala jednání o údržbu, nájem a prodej vodního náhonu, který je nezbytný pro provoz areálu Mlýnská dolina. Náhon byl v restitučním řízení vrácen panu Ing. Paláčkovi. Muzeum pronajímá toto dílo každoročně, aby nebyl provoz technických staveb na vodní pohon ohrožen. Mělo však zájem na odkoupení, neboť prostředky vynaložené za pronájem nevrací vlastník do technické údržby díla. K dohodě dosud nedošlo.
- Byla dokončena výstavba „vozovny“, která bude sloužit jako expoziční objekt pro prezentaci historie lesů v ČR.

- V posledním čtvrtletí roku byl na žádost MK ČR proveden pasport všech objektů ve správě muzea, jejich vyhodnocení z hlediska lokalizace, použitých stavebních materiálů, stáří, technického vybavení, zachovalosti a využití. Přinesl mnohé poznatky, které bude možné dále využívat při dislokaci staveb a jejich co nejvhodnějšímu využívání.
V pozemkové držbě nedošlo k zásadním změnám.

Činnost Etnografického útvaru

- Výzkumy
- Akvizice, evidence a inventarizace sbírek
- Využití sbírkových fondů
- Péče o sbírkové fondy
- Fotografická dokumentace
- Fotografické práce
- Studijní knihovna
- Pracoviště ISO

Výzkumy

- Byl ukončen samostatný grant na textovou přípravu a realizaci závěrečné části výzkumného úkolu – Lidová kultura Těšínska. Odborným garantem byl PhDr. Jaroslav Štika, CSc., který ve spolupráci s dalšími dvěma autory připravil text závěrečného svazku pětidílné monografie „Těšínsko“, který obsahuje studie: „Těšínská lidová kultura a polská národnostní menšina od K.D. Kadlubicece, „ „K otázce motivace národnostního hnutí se zřetelem k náboženským poměrům evangelíků na Těšínsku v meziválečném období“ od A. Sulitky, a dvě studie J. Štíky „Lidová kultura na Těšínsku – závěry“ a „Názvy Lach, Valach, Gorol a název regionu“
- Za finanční podpory ORNK MK ČR byly realizovány další části projektů, zahájených v roce 2002:
- „Rožnovská výšivka“ - řešitelky Mgr. M. Brandstetrová a PhDr. Jaroslava Zastávková a „Zuberští metláři“ - řešitel Mgr. Daniel Drápala. Oba úkoly budou ukončeny v roce 2004.
- Roční plán etnografického pracoviště obsahoval také ústavní výzkumné úkoly, které byly zaměřeny na rozšiřování podkladů pro tvorbu a doplňování sbírkových souborů, výzkum lidové kultury a dokumentaci objektů. Většina byla započata v předcházejících letech:
- Archiv ÚLUV – ukončena katalogizace a vyhodnocení fondu, zpracována závěrečná zpráva pro potřeby MK ČR a Český výbor UNESCO - PhDr. J. Zastávková
- Archiv sourozenců Jaroňkových - Bc. Renata Prejdová
- Dílny rožnovských malířů porcelánu – Bc. Denisa Hrnčárková
- Pozůstalost sourozenců Jaroňkových – Bc. Renata Prejdová
- Raná genealogie Valašska – Mgr. Zdeněk Cvikl
- Pojmosloví etnografických sbírek - Mgr. Lenka Kučerová
- Vánoční stromečky a jejich výzdoba – Milena Habustová
- Problematika starých krajových odrůd zemědělských plodin na Valašsku - Mgr. Radoslav Vlk
- Edice nejstarších rožnovských kronik - Mgr. Daniel Drápala
- Terénní dokumentace řemesel - Mgr. Daniel Drápala
- Součástí odborné práce byly doplňovací průzkumy k zaměřovaným objektům lidového stavitelství ve sběrné oblasti, shromažďování podkladů pro libreta expozic a programy a průzkumy k prezentaci sbírek (gobelíny). Jako výstupy se po několikaleté odmlce znovu realizovaly výstavy.
- Na základě odborného zhodnocení byl navržen pan Štěfan Kanaloš, výrobce dřevěných dlabaných předmětů, na udělení titulu „Nositel tradice“ v roce 2004. Titul je udělován ministrem kultury ročně maximálně pěti osobnostem - nejvýznamnějším znalcům tradičních technik zpracování přírodních materiálů. V září 2003 obdržel ocenění tesař Josef Kopčan, pracovník Technického útvaru muzea v oboru tesařské techniky zpracování dřeva.
- Archivní studium a rozšiřování stávajících kartoték Genealogického centra Valašska probíhá s maximálním nasazením, ale pro nedostatek pracovního času a také dojíždění do Slezského zemského archívu jsou důvody, proč historický výzkum neprobíhá takovou rychlostí, jak by veřejnost očekávala.

- Přesto bylo excerpováno na 4658 údajů matričních z originálních pramenů a 2500 záznamů z mikrofilmů. Do programu na zpracování genealogických dat bylo vloženo 9942 datových údajů a 8556 záznamů do registru znásobených příjmení.

Akvizice, evidence a inventarizace sbírek

- V průběhu roku přibylo do etnografické podsbírky 878 přírůstkových čísel, to je 1004 předmětů, do podsbírky dokumentace muzea v přírodě 398 přírůstkových čísel zahrnujících 478 předmětů. Do podsbírky písemnosti a tisky bylo zaevidováno 18 inv.č., archiv rukopisů byl doplněn o 40 inv. položek. Byla získána řada údajů o diplomových pracích, obhájených na Palackého univerzitě v Olomouci, jejichž obsah se dotýká problematiky sběrné oblasti muzea v mnoha oborech.
- Většina předmětů byla zakoupena z prostředků muzea, MK poskytlo finance na zakoupení nábytkového souboru ve stylu lidové secese Dušana Jurkoviče. Část předmětů (výšivky a metly) byla zakoupena z prostředků grantů.
- Sbírkový fond byl obohacen o řadu darů:
- Pan Zdeněk Bak z Frýdku-Místku rozšířil sbírku o bytové textilie a vzorníky pokrývek, zhotovených různými technikami. O další textilní předměty se fondy rozrostly i díky paní Marii Pikalové, Marii Brandstetrové a Blaženě Markové z Rožnova pod Radhoštěm, Anně Cagašové ze Vsetína, Ludmile Černochové ze Suchdole nad Odrou, Daně Ohryzkové z Nového Hrozenkova, Miladě Haasové, Marii Salichové a Dagmar Střítežské z Valašského Meziříčí, Jaroslavě Zastávkové z Jablůnky nad Bečvou, Barošové z Poličné.
- Předměty z domácnosti darovali pan Drahomír Hružek z Rýmařova, Tomáš Kocián z Kunčic pod Ondřejníkem, Ludmila Balcárková z Příbora, Marie Čížová z Horní Lidče, Zdeněk Bača z Frenštátu pod Radhoštěm, Eva Kreplová ze Vsetína a Drahomíra Gongolová z Dobré.
- Poněkud rozměrnější předměty – zemědělské nářadí či techniku darovali Karel Němec z Vlčovic, Petr Bílý z Ostravy – Lhotky a Karel Stuchlík z Markvartovic.
- Tradičně každý rok přispívají do našich sbírek řezbáři, účastníci letního programu Hejův nožík. Letos mezi dárci jmenujme Michala Dupkaniče z Frýdku - Místku, Josefa Franka z Českého Těšína, Stanislava Gorného z Frýdku – Místku, Jiřího Halouzku z Břidličné, Kamila Kopřivu ze Staré Vsi, Jiřího Rückera z Peček, Jaroslava Slavíka z Moravské Ostravy, Petra Stoklasu z Velkých Karlovic, Oldřicha Unara z Valašských Klobouk, Miroslava Vinckera z Hranic a Boženu Vraželovou Nového Hrozenkova. Prostřednictvím daru paní Emílie Harokové z Rožnova pod Radhoštěm se také rozrostla naše sbírka starých knih a kalendářů.
- Evidenční práce se sbírkami a inventarizace sbírek probíhaly dle připraveného střednědobého programu zpracovaného na základě Zákona 122/2000 Sb. a Metodického pokynu z října 2002. Vedením záznamů a kontaktem s CES byla pověřena paní Helena Cviklová. V katalogizaci bylo dosaženo významného posunu v navádění záznamů o podsbírce písemnosti a tisky, kde bylo navedeno 14 762 záznamů.
- Inventarizace proběhly u fondu keramika, školství, zpracování vláken v souvislosti s přemístěním sbírek do nového depozitáře, pokračovaly inventarizace jednotlivých podskupin textilií. Celkem bylo inventarizováno 5700 inv.č. v etnografické podsbírce a podsbírce dokumentace muzea v přírodě. Jako v každém roce byla provedena inventarizace sbírek instalovaných v expozicích, tj. více jak 6500 položek. V podsbírce písemnosti a tisky bylo inventarizováno 2081 položek.
- K 31.12.2003 pečoval Etnografický útvar o 120 416 evidenčních jednotek sbírkových předmětů ve třech podsbírkách. Roční přírůstek činil 1272 inv.čísel s 1517 předměty, což je oproti roku minulému nárůst o 35%. Na nákup sbírek byla vynaložena částka 426 860, která zahrnuje také dotaci na nákup z MK ČR a z grantového programu tradiční lidová řemesla.

Využití sbírkových fondů

- V průběhu roku se uskutečnilo 199 badatelských návštěv a konzultací pro muzejní pracovníky, regionální badatele a studenty. Velkému zájmu se těšil zejména fotoarchiv a historické snímky, které jsou vyhledávány autory historických i studentských prací, sbírka tisků a písemností. Ke studiu bylo připraveno 104 předmětů.
- Řada sbírkových předmětů byla využita na výstavách. Celkem bylo připraveno 5 výstav, na nichž bylo spolu se zápůjčkami jiným subjektům prezentováno více jak 400 předmětů.
- Sbírkové byly ve více než 20 případech zapůjčeny jiným subjektům k prezentaci. Jednalo se zejména o dlouhodobé zápůjčky do expozic, ke zhotovení kopií předmětů pro pořady, prezentaci muzea

a regionu na specializovaných oborových výstavách a veletrzích. Velký soubor předmětů – keramiky a obrazů - byl vybrán jako předloha pro zhotovení mobiliáře nových hostinských pokojů v objektu Maměnka.

- Od poloviny roku započaly práce s výběrem předmětů k expozici „Vývoj lesnictví“, která se připravuje do objektu vozovny. Vstupní seznamy pro výběr exponátů připravili také autoři libreta stálé expozice „Rožnov a Rožnované“ a „Jak jde kraj, tak se stroj“, jejichž realizaci připravujeme na léta 2005 a 2006.

Péče o sbírkové fondy

- Konzervace sbírek probíhala za svízelných podmínek, na dvou rozdělených pracovištích - v Rožnově v nevyhovující vile sourozenců Jaroňkových, kde se dílny nachází v permanentním provizoriu už od poloviny 60. let 20.století a v objektu Sklad Frenštát, kde byla v minulém roce zřízena odloučená konzervační dílna, zaměřená na čištění a rekonzervaci předmětů, převážných z nevyhovujících prostor a nově ukládaných. Bohužel nebylo zahájeno budování moderního pracoviště pro konzervaci zejména dřeva a železa, jak předpokládala studie z roku 2002. Přes to bylo z dotace MK ČR pořízeno náročné vybavení ke zkvalitnění rozborů před započítím konzervace a dokumentace prováděných postupů. Byl zakoupen PC včetně příslušenství, digitální fotoaparát, stereomikroskop, horkovzdušná pistole, sušárna, ultrazvuková čistící vana a otryskávací zařízení za celkovou částku 680.000,- Kč. Všechna zařízení byla ihned uvedena do provozu ve stávajících dílnách. Na zkvalitnění práce celého pracoviště se významně podíleli i oba nově přijatí kvalifikovaní pracovníci.
- Celkem bylo ošetřeno v průběhu roku 5357 předmětů následně uložených ve Skladu Frenštát, dále bylo očištěno a desinfikováno 1280 předmětů z akvizic a 230 předmětů ze stálých expozic. Ve výsledcích dílny se výrazně projevil zvýšený počet pracovníků a také technologické novinky, které usnadnily práci.
- Díky vybavení nového depozitáře obrazů ve Skladu Frenštát začalo velmi náročné stěhování sbírky obrazů a grafiky z objektu na Palackého ulici, který má být v následujících letech rekonstruován pro potřeby knihovny.
- V závěru roku byla dokončena desinfekce celého fondu starých tisků a ty pak uloženy do nových prostor ve Skladu Frenštát. Celá akce, kterou jsme nemuseli platit, byla realizována díky mimořádnému pochopení pracovníků Státního ústředního archivu v Praze – Chodově.
- Z prostředků MK ČR – program ISO bylo realizováno restaurování 2 obrazů ze sbírky.
- Významným zlepšením péče o sbírky bylo vybavení depozitních prostor ve Skladu Frenštát novými regály. Z dotace MK ČR v rámci programu ISO byl zakoupen a instalován posuvný systém na uložení obrazů a regály na ukládání řemeslnického nářadí v celkové sumě 1,022.000,- Kč. Dodavatelem vybavení byla firma Tomola z Ostravy.

Fotografická dokumentace

- Ve fotodokumentaci pokračovalo vedle evidence vysokého počtu nových, k archivaci určených snímků, velmi pracné ověřování údajů v počítačové databázi a porovnávání s údaji o předmětech.
- V rámci dokumentace areálů a programů muzea se výrazně zlepšuje obsahová stránka fotoarchivu, řada snímků byla použita do publikací, na další pohlednice, propagační materiály, vydávané vlastním nákladem. Byla pořízena také řada diapozitivů ve vynikající technické kvalitě, které jsou připravovány pro novou publikaci o muzeu.
- Do fotoarchivu bylo zařazeno 2762 negativů zachycujících aktivity muzea a 1743 negativů sbírkových předmětů. Zapsáno bylo celkem 4505 negativů. Pro potřeby jednotlivých pracovišť muzea, jednání Vědecké rady, propagaci muzea a konzervaci bylo vyhledáno podle zadání 8224 záznamů a téměř polovina z fotografií byla vyhledána a předložena ke studiu nebo dalšímu využití. Pro externí subjekty byla tato služba využita pro 4341 záznamů.

Fotografické práce

- Během roku bylo realizováno 1576 fotografií sbírkových předmětů, což je nárůst o téměř 900 položek oproti roku 2002. Ve vztahu k počtu získaných přírůstků bylo dosaženo téměř rovnováhy také díky zlepšenému vybavení ateliéru z dotace MK ČR. I když nebyl zcela dokončen nový fotoateliér v budově Skladu Frenštát, zlepšené podmínky se výrazně odrazily v počtu zhotovených snímků celkem a sbírkových předmětů zejména. Celkem bylo zpracováno 129 barevných a 82 černobílých filmů.
- Záznamy z programů a dalších činností, dokumentace staveb, krajiny, osobností a událostí zahrnovala pořízení 4212 snímků. Pro publikační účely bylo pořízeno a archivováno 291 diapozitivů.

Studijní knihovna

- Sbírková a studijní knihovna, zaměřená na etnografickou literaturu a obecně na sběrnou oblast muzea, nabízí na 14 725 svazků. Je využívána zejména pracovníky muzea, omezeně, vzhledem k provizornímu uložení, již čtvrtý rok i externisty. Celkem bylo do knihovního fondu zapsáno 280 nových titulů a 8 AV nosičů. Do programu LANIUS bylo zkatologizováno 717 knih a 2435 rešerší. Interně bylo zapůjčeno 1125 svazků, externě 275 svazků. Na nákup knih bylo vydáno celkem 41 221 korun, což je o 30% více než v roce předcházejícím. Mezi klienty knihovny je registrováno 95 pracovníků muzea a 203 externích čtenářů.
- Jako výstup z realizace programu VISK 3, z něhož dostalo muzeum v minulém roce dotaci 90.000,- na zřízení technicky dobře vybaveného pracoviště knihovnicka a klientské místo, bylo v 1. polovině roku dáno čtenářům k dispozici klientské místo s přístupem na internet a do katalogu knihovny. Prozatím je umístěno v pracovním dokumentaci, když v provizorní knihovně nebylo možné tuto službu realizovat.

Pracoviště ISO

- Ministerstvo kultury poskytlo finanční prostředky na zlepšení vybavení pracoviště a to zejména pořízením speciálního stolu na fotografování a světel. Obdrželi jsme také příspěvek na materiál.
- Záznamy o vlastních sbírkových předmětech, navedené do počítače v systému BACH, byly několikrát použity při zcizení sbírek, při inventarizaci fondů, vyhledávání vhodných předmětů pro prezentaci, při přípravě podkladů pro badatele.
- Jiná muzea nepožádala o spolupráci při provádění záznamů o sbírkách ani o pořízení obrazové dokumentace. Žádný jednotlivec nepožádal o povolení vývozu.
- Jiná muzea nepožádala o spolupráci při provádění záznamů o sbírkách ani o pořízení obrazové dokumentace. Žádný jednotlivec nepožádal o povolení vývozu.

Činnost Technického útvaru

Technický útvar zajišťoval vedle rekonstrukcí a oprav expozičních a provozních objektů také specializované stavební práce a investorskou činnost v rámci realizace svěřených finančních prostředků. Samostatné oddělení dokumentuje dosud existující stavby v terénu, připravuje výkresové podklady pro rekonstrukce objektů, vyjednává za muzeum v rámci stavebních řízení.

Do kompetence útvaru náleží také doprava, energetické hospodářství, bezpečnost práce, požární prevence a centrální sklad.

- Rekonstrukční práce a opravy objektů
- Stavebně technická dokumentace
- Služby zajišťované Technickým útvarem

Rekonstrukční práce a opravy objektů

- Nejvýznamnější akcí roku bylo dokončení, kolaudace a předání k užívání objektu Maměnka, který je součástí Národní kulturní památky Pustevny. Slavnostní otevření objektu proběhlo 15. prosince za účasti představitelů MK ČR, MMR ČR, Poslanecké sněmovny, samosprávy a významných osobností regionu. Všichni se shodli na tom, že jak provedení všech prací, tak řešení interiéru je mimořádně zdařilé.
- Maměnka je v celku Jurkovičových staveb na Radhošti na první pohled nejvíce členěná a barevně rytmizovaná. Jedná se o velmi složitý půdorys, podezdívka je pro sklon terénu různě vysoká, pavlač vysazená na stranu k horám stejně jako široce přesahující střechy jsou tvarovány podle půdorysu stavby, ze srubu vystupují verandy nesené sloupy.
- V minulosti byl Jurkovičovým stavbám již dvakrát předpovídán zánik. Poprvé krátce po válce, kdy tehdejší vlastník Pustevny, Pohorská jednota Radošť uvažovala, zda má začít s opravou zchátralých objektů. Ke zbourání Libušína a Maměnky na zásah samotného architekta Jurkoviče nedošlo, když sám navrhl plán obnovy – oba objekty se měly od základů opravit a interiér moderně vybavit. V roce 1949 byla Pohorská jednota, stejně jako všechny ostatní spolky, rozpuštěna a stavby přešly do užívání a majetku Valašských hotelů a restaurací. Opravy v šedesátých letech chátrání nezabránilly a oba objekty postupně přestávaly sloužit svému účelu, až byl provoz zcela zastaven. V roce 1986 bylo vydáno stavební povolení na celkovou rekonstrukci, ale ta byla na počátku roku 1990 pro nedostatek prostředků zastavena. Nastaly vleklé spory o vlastnictví, oba objekty byly opuštěny a Stavební úřad dává příkaz k nutným zabezpečovacím pracím.

- V roce 1995 se stala vlastníkem celého areálu Pustevny Česká republika s právem hospodaření pro Valašské muzeum v přírodě v Rožnově. Objekty byly nařízením vlády v roce 1995 prohlášeny Národní kulturní památkou a spolu s areálem muzea se staly ojedinělým památkovým celkem na severovýchodní Moravě.
- V roce 1996 byla zahájena a o tři roky později dokončena generální rekonstrukce Libušína, v témže roce – 1999 začaly rekonstrukční práce na Maměnce.
- Při rekonstrukci stavby byly provedeny zásadní stavební úpravy: statické zajištění objektu proti destrukci, výměna všech dřevěných, hnilobou napadených prvků, nové prvky byly impregnovány. Statické zajištění nosných konstrukcí bylo provedeno pomocí ocelových rámu, provedena výměna schodiště, oprava krovových konstrukcí a výměna šindelové krytiny spolu s tepelnou izolací a omítkami. Vestavba sociálních zařízení, nutných k hotelovému provozu, byla řešena příčkami s minimálním zásahem do původní stavby, stejně šetrně jako izolace, rozvody instalací a vytápění.
- Byly položeny nové podlahové konstrukce, keramické obklady a všechny další práce PSV. Restaurátorské práce se soustředily na obnovu a rekonstrukci barevného řešení exteriéru stavby a interiérových prvků (zárubně, dveře).
- Maměnka bude sloužit jako ubytovací zařízení s 11 pokoji se samostatnými sociálními zařízeními, pokoje jsou pojednány ve čtyřbarevném tónování zelená, červená, okrová a modrá s motivy na stěnách.
- Vybavení pokojů vychází tvarově a konstrukčně z původního nábytku, jehož prvky jsou zachovány v depozitáři muzea. Dekorativní prvky – svítidla, keramika, textilie byly provedeny podle původních vzorů. Kopie obrazů jsou podle originálů z depozitářů muzea. Pro zpracování barevného řešení fasády byly využity všechny dostupné ikonografické materiály včetně archivu Dušana Jurkoviče.
- Ke změně interiérového vybavení objektu z minimalistického – jakým byla vybavena útulna – ubytovna pro turisty podle původního záměru došlo proto, aby celý objekt mohl dále sloužit veřejnosti podle současných norem hygienických a ubytovacích.
- Architektem rekonstrukce byl akad.arch. Jan Palacký
- Investorem: Valašské muzeum v přírodě zřizované Ministerstvem kultury ČR
- Metodický dohled měl Státní ústav památkové péče Praha
- Generálním dodavatelem stavby byla Fa Škarpa s.r.o. Ratiboř 231
- Tesařské práce provedla Fa Karel Juráň, Francova Lhota 164
- Malířské práce realizovala Fa Jiří Míček, Dolní Jasénka, Vsetín
- Výtvarné doplňky navrhli a realizovali manželé Vaškovi, Rožnov pod Radhoštěm, textilie aranžovala Libuše Loukotková
- Koberce zhotovila Moravská gobelínová manufaktura Valašské Meziříčí podle návrhu akad. mal. Jana T. Strýčka
- Obrazy pořízeny podle originálů ze sbírky Valašského muzea v přírodě
- Stavba byla zahájena v únoru 1999 a ukončena 15.prosince 2003
- Na financování se podílelo MK ČR, Okresní úřad Vsetín a Valašské muzeum v přírodě,
- celkové náklady na rekonstrukci činily 25, 000. 000 Kč.
- V závěru roku byla dokončena stavba druhého významného expozičního objektu – kopie vozovny z Ostravice. Práce tesařské, zednické i pokrývačské včetně závěrečných ochranných nátěrů prováděli pracovníci muzea.
- V předcházejícím roce dokončená projektová dokumentace a schválení investičního záměru včetně potřebné finanční částky byly podmínkami pro vyhlášení výběrového řízení na dodavatele stavby – „Rekonstrukce objektu Sušák" na expoziční, výstavní a obslužný objekt. Na počátku roku byly dokončovány úpravy projektu pro potřeby expozic a výstav. Veřejnou soutěž vyhrála firma Zlínstav, která ihned započala demoliční, vyklízecí práce, izolace a opravy krovu, které se nezastavily ani v zimním období. Celkem bylo vynaloženo v 1. etapě stavby více jak 12,000.000 Kč.
- Významnou částí práce technického útvaru byly rekonstrukce stávajících objektů, inženýrských sítí a zejména výměna krytiny na expozičních objektech. V budově ředitelství začaly sanační práce v suterénu, které budou dokončeny v následujícím roce. Žádost o poskytnutí příspěvku na rekonstrukci historické fasády nebyla akceptována. Na počátku sezóny byl díky výhodné dodávce dřeva opraven celý amfiteátr v areálu Valašská dědina.

- Úspěšně pokračovala výměna narušené šindelové krytiny, v 2. pololetí se podařilo dodavatelsky vyměnit krytinu na dvou nejrozsáhlejších střechách v areálu Dřevěné městečko – Janíkově stodole, kde byla provedena i nutná tepelná izolace a zejména na tzv. Heřmanické sýpce, kde je dosud depozitář nábytku, který poškozenou krytinou velmi trpěl. Dále byly opraveny střechy: na stodole Štúralovy usedlosti v areálu Valašská dědina, na šatnách u amfiteátru, na drobných stavbách ve všech areálech a stříšky parkánových plotů. Z ostatních náročných stavebních akcí je nutno zdůraznit význam rekonstrukce kanalizace a položení nových sítí, včetně zavlažování v celém areálu Dřevěné městečko, které proběhlo v podzimním období. Veřejnosti bylo zpřístupněno nové sociální zařízení v zadní části areálu.
- Pro provoz zemědělského oddělení byla významným zlepšením generální oprava skleníku. Pracovníci oddělení se podíleli na řadě drobných oprav ve všech areálech.

Stavebně technická dokumentace

Na rozdíl od minulých let se práce oddělení, také díky personálním změnám, musela soustředit na projekční přípravu provozních objektů a podkladů pro rekonstrukční práce. Z originálních objektů v terénu byl zaměřen pouze obytný dům a stodola v Zubří čp. 237. Z ostatních projekčních prací byl zpracován projekt rekonstrukce bungalovů v areálu Pusteven, parkoviště u Mlýnské doliny, objektu na Palackého ulici pro knihovnu. Pracovníci oddělení se podíleli na zpracování investičních záměrů pro objekt Sklad Frenštát, Pustevenka, Sušák, budova ředitelství. Značný díl pracovního času zabrala správní řízení pro povolování staveb, kolaudační rozhodnutí a územní plán. Významně se zlepšilo technické vybavení oddělení zakoupením nového PC a programu ArchiCAD, který po zaškolení mohou využívat jednotliví pracovníci.

Služby zajišťované Technickým útvarem

- Podle rozhodnutí z roku 2001 byl do struktury útvaru začleněn centrální sklad, stejně jako v minulých letech zajišťoval Technický útvar dopravu, energetické hospodářství, požární ochranu a BOZP.
- V centrálním skladu se podařilo uvést do provozu počítačovou síť, která umožnila kooperaci evidence s Ekonomickým oddělením.
- Podle výkazu, který je přílohou Zprávy o činnosti Technického útvaru meziročně vzrostl počet najetých kilometrů služebními osobními automobily o více jak 26.000 kilometrů. Stoupaly nároky na práci řidičů, kteří jsou pouze dva. Spotřeba elektrické energie je v rovnováze dle odběrových diagramů, pro racionalizaci odběru bylo přikročeno k vybudování vlastní trafostanice v areálu Pusteven, na který budou napojeny Libušín, Maměnka a Pustevenka. Zemní plyn byl čerpán na pěti odběrových místech, když část nákladů je fakturována odběratelům – nájemcům prostor.
- V srpnu proběhla prověrka bezpečnosti práce svazovým inspektorem, který neshledal závady na tomto úseku.
- Do náplně práce Technického útvaru náleží také zabezpečování právních služeb, zejména sepisování smluv, organizace výběrových řízení, zpracování vnitřních předpisů, právní konzultace atd.

Činnost provozního útvaru

- Provozní útvar patří mezi nejvytíženější. Jeho oddělení zajišťují širokou škálu činností od návštěvnického provozu přes programovou nabídku a propagaci muzea jako celku až k zajištění správného ošetření hospodářských zvířat a obdělávání ploch v areálech. Specializovanou činnost pak realizuje oddělení lidové umělecké výroby, které se zabývá výrobou upomínkového sortimentu pro prodejnu muzea včetně zajišťování drobných oprav nábytku a výrobu kopií dřevěných sbírkových předmětů. Od roku 2002 je součástí útvaru také oddělení ostrahy, které doplnilo tzv. hospodářskou správu budov.
- Pracovníci útvaru zajišťují také krátkodobé pronájmy stánků s občerstvením v DM, včetně průběžných kontrol jejich činnosti a dodržování smluvních dohod.
- Tradičně nejkomplicovanější je zajištění činnosti oddělení služeb pro návštěvníky. Každoroční nábor sezónních průvodců a pracovníků vyžaduje značný čas a je provázen problémy se mzdovými prostředky na jejich realizaci. Pro optimální zajištění sezóny se nedostává pracovníků v produktivním věku, pětiměsíční úvazek nekoresponduje s požadavky Úřadu práce na získání podpory v nezaměstnanosti. Studenti se hlásí pouze na prázdniny a to pouze na jeden nebo druhý měsíc, nebo pouze na čtrnáct dní. Zbývají pouze důchodci, kteří pracovali v této funkci i v minulých letech a mají největší zkušenosti. Nutno ale konstatovat, že jejich věk je ve většině případů značně vysoký a nelze počítat s plným nasazením celou sezónu. Pozitivní je, že oddělení v rámci svých možností nabídlo co

nejlepší služby, i když celkový počet návštěvníků nedosáhl úrovně předcházejícího roku, zejména v areálu Valašská dědina.

- Oddělení programů a propagace
- Zemědělské oddělení
- Oddělení lidové umělecké výroby
- Oddělení ostrahy

Oddělení programů a propagace

- Pro prezentaci muzea mezi širokou veřejností je důležitá pohotová a bezchybná práce oddělení programů a propagace. Jeho činnost zahrnuje širokou škálu činností od tvorby a zajišťování programů Valašského roku ke grafickému zpracování propagačních materiálů a tiskovin, které reprezentují a informují širokou veřejnost o činnosti.
- V neposlední řadě zajišťuje oddělení ve spolupráci s odbornými odděleními a režiséry pořadí aranžérské práce a výzdobu areálů k jednotlivým akcím.
- Velmi významnou částí propagační práce jsou kontakty s médii, informování o aktivitách muzea, příprava tiskových konferencí, uzavírání potřebných smluv s kulturními agenturami, skupinami a umělci.
- Nová vedoucí oddělení paní Mgr. Dagmar Křivánková byla postavena před řadu úkolů, které nebyly v předcházejícím období řešeny, zejména v personální oblasti, když plný počet pracovníků byl naplněn až od 1.6.2003. Fluktuace pracovníků byla po celý rok velmi vysoká, což závažně narušovalo chod celého oddělení. Příčinou bylo hlavně nízké finanční ohodnocení vysoce specializovaných odborníků v oblasti výtvarné a grafické činnosti, což nebylo možné v rámci kompetencí vedoucího oddělení ani náměstka pozitivně změnit. V příštích letech bude nutné, vzhledem ke stoupajícímu významu úrovně poskytovaných informací a také množství tvůrčí práce na výstavách a expozicích, posílit stav specializovaných pracovníků alespoň o jednoho grafika a výtvarníka.
- V průběhu roku se podařilo sjednotit informační systém v areálech VMP. Vydalo se několik propagačních materiálů důstojně reprezentujících VMP. Oddělení bylo v rámci modernizace vybaveno chybějící technikou, což výrazně urychlilo přípravu propagačních materiálů. Málo je dosud využíván grafický manuál pro propagační i tiskové materiály, který je k dispozici již od roku 2002.
- Programové oddělení se podílelo v rámci Valašského roku 2003 na realizaci 64 programů, z toho čtyř mezinárodních folklórních festivalů : Rožnovská valaška, Rožnovské slavnosti, Romská píseň a Jánošíkův dukát. Od podzimních měsíců intenzivně pracovalo spolu s ostatními odděleními na přípravě programu Valašského roku 2004.

Zemědělské oddělení

- V uplynulém roce pracovalo v oddělení 8 pracovníků. Vzhledem k charakteru muzea a jeho expozic ve volné přírodě, klademe velký důraz na kvalitu práce zemědělského oddělení, které se věnuje údržbě porostů a zatravněných ploch ve všech areálech, ukázkově pěstuje tradiční plodiny na políčkách, které jsou součástí expozice Valašské dědiny. Mimo to se zabývá chovem hospodářských zvířat, která oživují areály v rámci programů a celé sezóny ve VMP. Chloubou je chov ovcí plemene Valaška, který je ojedinělý v rámci celé Evropy. V letošním roce bylo ve stádu 37 bahnic, 1 beran a 29 jehňat, z toho 17 oveček. Vedle drobného rohatého dobytka pečovali pracovníci oddělení o jednu krávu, jalovici, býčka a 1 vepře. Ke konci roku byl prodán jeden z dvou koní a byla zakoupena zhrěbná kobylna, která v příštím roce porodí hříbě.
- Tzv. „živé“ se dále rozšířilo o oslíka Ivana, který byl muzeu odkázán panem Šimčíkem. Tradičně jsou chovány husy, kachny, slepice a králíci. Pracovníci oddělení hospodaří na celkové ploše 65 ha. Největší starostí jsou rekultivace pozemků, odstraňování náletových dřevin, příprava zásob palivového dřeva k chalupám na zimní pořady v rámci Valašského roku, opravy a stavění ohrad tradičním způsobem.
- Díky péči o pozemky se podařilo dosáhnout soběstačnosti v zásobování sena a silážovaných krmiv pro dobytek. Zahradníci se starají o tradiční druhy květin a zeleniny, které vysazují a udržují na expozičních zahrádkách u objektů ve Valašské dědině, vysazují a množí hrnkové květiny, zejména muškáty, kterými zdobí objekty ve všech areálech.
- Pracovníci oddělení se podíleli na některých programech Valašského roku, zejména těch, které byly situovány do areálu Valašská dědina, kdy demonstrovali staré způsoby obdělávání půdy, ruční sklizeň plodin a jejich zpracování.

- Zemědělské oddělení se také nepravidelně účastnilo plemenářských výstav s vybranými ovci a dosáhlo vynikajících výsledků.

Oddělení lidové umělecké výroby

- Po odchodu vedoucího pana Jana Štefely byl do této funkce jmenován k 1. lednu 2003 pan Vlastimil Raška, který patří mezi špičkové stolaře. Pod jeho vedením pokračovala dílna v zajišťování úkolů plynoucích z požadavků na opravy zařízení muzea, výrobu vybavení expozičních objektů (branky, kopie sbírkových předmětů pro demonstraci činností při programech), opravy prodejních stánků, jejich stavěním na víkendové akce a následným sklizením.
- Stánkovou službu zajišťovali pracovníci muzea i pro externí pronajímatele stánků na tržní činnost mimo VMP. Oproti minulým letům se počet pracovníků v dílně snížil o dva, když malířky na dřevo odešly do důchodu.

Oddělení ostrahy

- Po odchodu předcházejícího vedoucího oddělení byl do funkce jmenován pan Karel Tomek, který převzal v plném rozsahu veškeré úkoly související s výkonem ostrahy a monitoringu ve VMP. V měsíci srpnu byla jeho náplň práce rozšířena o koordinaci práce 12 účastníků Civilní vojenské služby pro potřeby jednotlivých útvarů muzea. Jednomu z nich byla služba ukončena ze zdravotních důvodů a dva odešli v průběhu roku do civilu. K 31.12.2003 zůstalo ve VMP 9 pracovníků, jejich služeb bylo využito při zajišťování akcí pořádaných ve VMP, dále pomáhali v zemědělském oddělení, konzervačním a technickém oddělení.
- V měsíci květnu zemřel při výkonu služby pan Lubomír Kubeš. Nebyla za něj přijata náhrada. K 31.12.2003 pracovalo na oddělení 12 pracovníků včetně vedoucího.
- V červenci došlo v areálu Mlýnské doliny ke vloupání do mlýna a byly odcizeny dřevěné nástěnné hodiny, jejichž hodnota byla vytyčena na 8 000.- Kč, záležitost je dosud v řešení Policie ČR.

Prezentace

Expozice a výstavy

- Trvalou formou prezentace sbírkového fondu jsou expozice muzea. V roce 2003 mohli obdobně jako v minulých letech shlédnout 4 instalované objekty s 21 prostorami s tématickými expozicemi v Dřevěném městečku, 5 objektů s 8 prostorami v Mlýnské dolině a 15 objektů s 36 prostorami v areálu Valašská dědina o celkové ploše 2604 m². V průběhu roku nebyla předána žádná nová expozice.
- Po dobrých zkušenostech z předcházejícího roku byl opět zpřístupněn areál Valašská dědina o dubnových a květnových víkendech ještě před oficiálním zahájením sezóny. Výhodou pro návštěvníky je téměř celoroční provoz Dřevěného městečka (s výjimkou listopadu), včetně prodejny a restauračního zařízení.
- Po několikaleté odmlce byly znovu sbírky prezentovány v zahraničí - pro České centrum ve Varšavě připravili na prosinec a leden Mgr. Kučerová, Mgr. Ryšicová a Mgr. Drápala výstavu o Adventu a Vánocích na Valašsku.
- Od počátku sezóny byla v přízemí tzv. Panské sýpky znovu otevřena výstava z roku 2002 „Poznávejte s námi zmizelý svět“, doplněná o další předměty.
- Výsledky tématického výzkumu zaměřeného na dokumentaci pěstování tradičních odrůd ovoce a zahradnictví byly prezentovány na výstavě „Staré odrůdy ovoce na Valašsku“, kterou připravil v říjnu ve spolupráci s Mendelovou univerzitou Mgr. Vlk. Jako výsledek zjišťovacího průzkumu v Rožnově a okolí byla v prosinci a lednu instalována v 1. patře radnice v Dřevěném městečku výstava o úpravě vánočních stromečků, pečivu a nadílkách, kterou připravily pracovnice Etnografického útvaru.
- Výsledky tématického výzkumu zaměřeného na dokumentaci pěstování tradičních odrůd ovoce a zahradnictví byly prezentovány na výstavě „Staré odrůdy ovoce na Valašsku“, kterou připravil v říjnu ve spolupráci s Mendelovou univerzitou Mgr. Vlk. Jako výsledek zjišťovacího průzkumu v Rožnově a okolí byla v prosinci a lednu instalována v 1. patře radnice v Dřevěném městečku výstava o úpravě vánočních stromečků, pečivu a nadílkách, kterou připravily pracovnice Etnografického útvaru.
- Při příležitosti konání vědecké konference byla ve výstavní síni Městské knihovny uspořádána výstava „Rožnov v době B.M.Kuldy“, kterou připravil Mgr. Daniel Drápala, odborný garant konference. Výstava se setkala s mimořádným ohlasem mezi obyvateli Rožnova i hosty konference.

- Výsledkem několikaleté spolupráce se spolkem Lilium byla opět výstava „Krásné lilie z celého světa“, která lákala zejména návštěvníky Rožnovských slavností.
- S velkým ohlasem se opakovaně setkávají časové instalace v objektech Dřevěného městečka a Valašské dědiny, reflektující na úpravu domácnosti při příležitosti významných výročních svátků (Masopust, Velikonoce, pouť, Vánoce). Jejich autorkou a také realizátorkou je Mgr. Kučerová.
- V rámci několikadenního programu Vánoce na dědině jsou úpravy expozic nedílnou součástí scénáře a spolu s činnostmi demonstrátorů hrají zásadní roli v jeho průběhu. Že je to úkol mimořádně náročný dokládá skutečnost, že se jedná o 9 obytných objektů a hospodářské dvory, 10 typů činností a ochutnávky tradičních pokrmů s využitím téměř 500 předmětů. V objektech Dřevěného městečka o 3 objekty (Billův dům, kostel a fojtství) s více jak 220 předměty, vánočními stromky, ratolestmi a pečivem.
- Celoroční nabídka víkendových programů a folklórních festivalů obsahovala celkem 64 akcí nejrůznějšího charakteru, z toho čtyři mezinárodní festivaly - Rožnovské slavnosti, Rožnovská valaška - festival armádních souborů, Jánošíkův dukát – festival slovenských souborů v ČR a 9. ročník Romské písně . Festivalů se účastnila celá řada oficiálních hostů.
Záštitu nad Rožnovskými slavnostmi převzal ministr zahraničí Cyril Svoboda.
- Záštitu nad tvůrčím setkáním neprofesionálních řezbářů Hejův nožík pak Český výbor UNESCO. Patronem programu Vánoce na dědině byl hejtmán Zlínského kraje František Slavík.
Všechny areály muzea byly obdobně jako v minulých letech přístupny bezplatně 18. května, kdy si připomínáme Mezinárodní den muzeí. Při příležitosti Dnů evropského kulturního dědictví byl v sobotu 13. září volný vstup do Mlýnské doliny.
- V letních měsících byla programová nabídka obohacena o cyklus divadelních představení „Valašské divadelní léto“, organizované agenturou Pragokonzert.
- Jako v předcházejícím roce se součástí programové nabídky staly víkendové „Ozvěny Porty“, 2. ročník festivalu folkové, trampské a country hudby, zařazený do květnové a zářijové nabídky.
- Významnými kulturními slavnostmi se staly dva pietní akty uložení ostatků na Valašský Slávin. 7. května byly uloženy urny akad.mal. Břetislava Bartoše a jeho manželky. Autorem náhrobku je akad.soch. Sibinský z Václavovic u Frýdku. V sobotu 27. září, krátce před 100. výročím narozením, byly za účasti mnoha příznivců muzea uloženy ostatky prof. Karla Langera, profesora ŠUR v Brně, který se spolu s Ing. Janem R. Bečákem významně podílel na podobě areálu Valašská dědina a byl vynikajícím znalcem lidové kultury na Valašsku. Součástí programu bylo promítání filmových záběrů z počátků budování Valašské dědiny v polovině šedesátých let 20.století. Autory návrhu pomníku byla rodina prof. Langera, plastiku vytvořila kamenická dílna pana Sobka z Leskovce.
- V září byl za účasti odborné i laické veřejnosti uspořádán již 12. ročník Etnofilmu – veřejné nesoutěžní projekce filmů a videopořadů s národopisnou tematikou. Součástí programu byla prezentace brněnského studia České televize.
- Nejvíce navštívenými byly již tradičně zvykoslovné programy: Masopust, Velikonoce, Pout' ke sv. Anně a programy zaměřené na staré způsoby práce a řemesla - Pekařská sobota, Hejův nožík, Já mám srdce jako z medu, Den řemesel a setkání kovářů. Oproti předcházejícím létům se zvýšila návštěvnost festivalů, zejména Rožnovských slavností a Jánošíkova dukátu. Již tradičně se velký počet návštěvníků nechal lákat nabídkou zboží a tradičních výrobků Starodávného jarmarku a Vánočního jarmarku. Návštěvníký rekord drží jako i v minulých letech nedělní program Velikonoc na Valašsku s téměř 10.000 návštěvníky, Starodávny jarmark s 6.500 hosty a Vánoční jarmark, který navštívilo 10.700 osob, z nichž pak téměř 5.000 shlédlo programy a expozice ve Valašské dědině. Opět se zvýšil počet dětí, které se zúčastnily programu Vánoce na dědině, kdy se našimi hosty stalo 8 783 dětí z celé Moravy.
- Přes řadu návštěvnícky velmi úspěšných programů klesla meziročně návštěvnost o téměř 56 000 osob. Zatímco v Dřevěném městečku se téměř nezměnila, výrazně se snížil počet návštěvníků ve Valašské dědině - téměř o 35%.
- K poklesu došlo i přes to, že cena vstupného zůstala nezměněna. Důvody nutno hledat jak v úrovni průvodcovských služeb, kvalitě práce demonstrátorek v objektech a také v propagaci všech akcí, které jsou připravovány s velkou pečlivostí, ale informovanost veřejnosti není na odpovídající úrovni. Skutečnost, že počet návštěvníků poklesl celkem o 15%, byla podrobně hodnocena a všechny útvary muzea pověřeny přípravou akcí k zastavení poklesu. V celkovém složení návštěvníků je patrný významný pokles v letních měsících, kdy mělo jistě vliv na návštěvnost horké počasí, které lákalo k vodě, zejména rodiny s dětmi – ti jsou v tomto období nejčastějšími hosty.

- Prostřednictvím Regionálního sdružení Beskydy-Valašsko se muzeum prezentovalo na výstavě Regiontour Brno 2003. Podruhé byla expozice muzea, věnovaná tradičnímu vytápění, součástí výstavy INFOTHERMA ve Frýdlantě nad Ostravicí. Oddělení propagace je v kontaktu s řadou redakcí celostátních i regionálních deníků, televizními studii a rozhlasovými redakcemi. Zvýšil se počet přímých vstupů režisérů programů do rozhlasových vysílání, které lákají další návštěvníky. Pravidelně z programů vysílal živé hodinové pořady Český rozhlas Ostrava, který se stal mediálním partnerem. Častým hostem muzea byla redaktoři ostravského studia České televize a regionální Televize Beskyd. Propagaci akcí muzea výrazně pomáhají samostatné internetové stránky, které jsou návštěvníky vysoce hodnoceny pro svou nápaditou grafiku i obsah. Pravidelně se zde objevují dárci sbírkových předmětů, pozvánky na pořady, průvodci po areálech, nabídka publikací i služeb. K propagaci areálu Pusteven přispěly také výrazně nové internetové stránky www.libusin-mamenka.cz, financované nájemcem obou zařízení.
- Pro návštěvníky byla v průběhu roku připravována ve spolupráci se sdružením Tradice videokazeta o areálu Mlýnská dolina. Sdružení také připravilo multimediálního průvodce po areálech muzea.
- Publikační aktivity muzea se omezily na vydání drobné brožury o muzeu. V závěru roku byl vydán a distribuován pátý závěrečný díl monografie Těšínsko, obsahující 4 zásadní shrnující studie z pera dr. Jaroslava Štíky, doc. D. Kadlubiece a dr. A. Sulitky. Vydáním tohoto dílu byl také uzavřen výzkumný projekt financovaný GA AV, jehož nositelem bylo Valašské muzeum v přírodě a řešitelem PhDr. Jaroslav Štika, CSc.
- Ve dnech 1. a 2. října bylo muzeum hostitelem vědecké konference na téma „Role duchovních v počátcích národopisného a vlastivědného bádání“, která byla připomenutím 100. výročí úmrtí významného moravského sběratele a národopisného pracovníka Beneše Metoda Kuldy, kanovníka vyšehradského. Konferenci podpořila Křesťanská akademie a Město Rožnov, které se také podílelo na financování sborníku referátů.
- Již v červenci byl na pultě prodejny třetí nástěnný kalendář, propagující tvorbu sourozenců Jaroňkových a naši sbírku gobelínů, zhotovených v jejich dílně. Autorkou doprovodného textu byla Mgr. Lenka Ryšicová. Ke své propagaci ho zakoupila řada podniků v Rožnově i Městský úřad.
- Stalo se již pravidlem, že k programům, zaměřeným na oživení starých způsobů práce a prezentaci sbírek, byly připraveny příležitostné tisky, informující návštěvníky o původu předmětů, povaze činnosti i o těch, kteří ještě různé práce dovedou. Jejich autory byli zpravidla režiséři programů, grafické zpracování a tisk realizovalo oddělení programů a propagace.
- Mezi odbornými službami nutno na prvním místě připomenout výsledky činnosti Genealogického centra Valašska, které působí jako zařízení muzea již třetím rokem. V průběhu roku poskytlo konzultace a svůj archiv 35 badatelům a přijalo 65 žádostí o rešerše. Vyřízeno a také uhrazeno bylo 27 žádostí, na dalších 15 se dále pracuje. Zájem o tuto specializovanou službu je mimořádný, ale pro nedostatek času jediného pracovníka Mgr. Cvikla, není možné všechny požadavky vyřídit. Nicméně úspěšnost služby se odráží i na finančním výnosu, který činil za rok téměř 29.000,- Kč.
- Zvláštní pozornosti veřejnosti se dostalo nově nabízené službě – možnosti uzavřít sňatek v historickém objektu radnice z roku 1770 v areálu Dřevěné městečko nebo v jizbě domu z Nového Hrozenkova ve Valašské dědině. Občanský sňatek byl vždy konán po dohodě s místní matrikou. Oddávajícím – u všech 12 svateb - byl ředitel muzea Ing. Vítězslav Koukal, CSc., člen městské rady.

Spolupráce s jinými institucemi

- Valašské muzeum v přírodě je stálým členem Svazu evropských muzeí v přírodě, IOV a Mezinárodní organizace zemědělských muzeí (AIMA), jejíž sekretariát hostíme. Ředitel muzea Ing. Koukal, CSc. zastává v tomto volebním období funkci prezidenta. V muzeu se konalo také jednání přípravného výboru AIMA, na němž byl za účasti členů výboru připravován program výroční konference v roce 2004.
- Mgr. Veselská byla jmenována členkou komise pro udílení titulu Nositel tradice na čtyřleté funkční období. Spolu s dr. Štikou byla jmenována členkou komise pro udělování Ceny ministra kultury v oboru lidová tradice a folklór. Od listopadu 2004 byla jmenována předsedkyní pracovní skupiny pro výzkumné programy garantované ORNK MK ČR.
- Pracovníci muzea se aktivně podílí na práci Kolegia muzeí v přírodě AMG, kde je zastupovala PhDr. Sylva Dvořáčková, jednání se uskutečnilo v březnu v Sedlčanech. V Etnografické komisi pracovala velmi aktivně Mgr. Lenka Kučerová, vedoucí odd. výzkumu a sbírkových fondů. Etnografický útvar je

pro Asociaci muzeí a galerií garantem zpracování pojmosloví etnografických sbírek. V průběhu roku byla dokončena 2. část obrazové přílohy pro pojmosloví nábytku. Pokračovaly práce na pojmosloví řemesel. Na sněmu AMG v Hradci Králové zastupovala muzeum PhDr. Sylva Dvořáčková. Pro práci odborných pracovníků v orgánech AMG platí od tohoto sněmu nová pravidla a účast kurátorů sbírek bude mnohem aktivnější v několika komisích.

- Muzeum spolupracovalo, stejně jako v minulých letech, s Muzeem regionu Valašsko ve Vsetíně při vydávání kulturní revue Valašsko. Významná byla také spolupráce s Muzeem Těšínska na vydávání monografie Těšínsko, které bylo již ukončeno.
- Odborní pracovníci muzea jsou členy poradních orgánů v jiných muzeích (Nový Jičín, Vsetín, Zlín, Mikulov, Český Těšín, Olomouc), podílí se na práci redakčních rad časopisů (Český Těšín, Mikulov, Vsetín).
- Nadále pokračuje spolupráce s Regionem Beskydy - Valašsko, jehož je muzeum členem a Valašským královstvím, které se podílelo na některých pořadech (Pekař Valašského království, Mistrovství Valašského království ve stloukání másla, popularizace Genealogického centra Valašska). Pokračovala spolupráce v oblasti prezentace muzea se sdružením Tradice.
- Po mnoho let se rozvíjí velmi úspěšně spolupráce s Folklórním sdružením ČR, jehož je muzeum členem. FOS ČR se podílí na přípravě a realizaci festivalů jak organizačně tak finančně.

Finance

- Financování muzea, které je příspěvkovou organizací MK ČR, bylo velmi napjaté. Zdrojem příjmu bylo vedle příspěvku MK ČR na provoz vstupné, nájemné ze sezónních stánků s občerstvením v areálech, nájemné z pronájmu a sponzorské dary. Při dokončování stavby vozovny a rekonstrukce Maměnky byly doplněny subvence prostředky z činnosti muzea. Velkou částku si vyžádalo dotování vybavení pracovišť technikou, další etapa vybavení pracoven v rekonstruované budově ředitelství muzea. Vysoká částka je každoročně použita na financování programů Valašského roku, i když racionální využívání svěřených prostředků ze strany režisérů je na vysoké úrovni.
- Příjmy z vlastní činnosti bez nájmu činily za rok 19,708.600 Kč. Dotace MK ČR na provoz muzea činila 23, 255.000 Kč a přesahovala o 1,531.680 Kč náklady na platy a odvody z mezd. Tato skutečnost, která byla výrazně lepší než v minulých letech, se odrazila velmi významně v realizaci oprav objektů, vybavení pracovišť technikou, nákupu sbírek a také ve mzdové politice.
- Muzeum se ucházelo v grantovém řízení o účelové dotace, které byly také v několika případech poskytnuty:
  - Na výzkumy zahájené v roce 2002 – Rožnovská výšivka a Metláři poskytl Odbor regionální a národnostní kultury MK ČR částku 94.000 Kč.
  - Grantová agentura AV dotovala výzkum dr. Štíky Etnografický region Těšínsko částkou 180.000 Kč.
  - Z programu ISO bylo na nákup sbírek, vybavení konzervátorských pracovišť, restaurování sbírek, vybavení fotoateliéru a zařízení depozitářů , instalaci EPS a EZS Odborem muzeí a galerií poskytnuto 5,300.000 Kč. Je to nejvyšší částka, jakou kdy muzeum obdrželo. Výše dotace se velmi výrazně projevila v úrovni vybavení depozitářů i dílen. Napojení dalších provozů na centrální pult významně přispělo k zabezpečení sbírek. S hlavní budovou muzea byla propojeno kabelem konzervátorské pracoviště a dokumentační oddělení. 40 pracovních míst má připojení na internet a elektronickou poštu.
- Na počátku plánovalo Ekonomické oddělení výši průměrné měsíční mzdy pracovníka při limitu 117 pracovníků 9.835 Kč. Vzhledem k úspoře tří úvazků a dodatečnému přidělu prostředků včetně možnosti využití zlepšeného hospodářského výsledku předcházejícího roku, dosáhla průměrná mzda za rok 11. 355 Kč. Nárůst o téměř 1.500,- byl vyjádřením skutečnosti, že se podařilo úspěšně ukončit velmi významné, několik let trvající akce, a zejména v oblasti péče o sbírkové objekty a areály vyřešit řadu vleklých problémů (střechy, nové depozitní prostory).
- Přes nárůst průměrné mzdy, která je stále 5.000 Kč za celostátním průměrem, se nepodařilo zastavit fluktuaci zejména v profesích, které mají obecné uplatnění – řemesla, správní agenda, grafici a výtvarníci, technici.
- Sponzorské dary činily celkem 161 000,- Kč. Trvá dlouhodobá spolupráce s Českou spořitelnou, Poštovní spořitelnou, Pivovarem Radegast. Významným příznivcem jsou Lesy České republiky, podporující výstavbu vozovny a realizaci stálé expozice Vývoj lesnictví ČR a ČEZ severomoravská energetika, podílející se na renovaci inženýrských sítí v Dřevěném městečku. Mediálními partnery jsou Český rozhlas, Radio Apollo a Česká televize v Ostravě.

Závěr

- Přes všechny naznačené problémy jak v odborné práci, tak v provozu, bylo dosaženo významných výsledků a dokončeny dlouhodobé úkoly zejména v záchraně Pusteven a generální opravě střech expozičních objektů.
- Nadále trvají problémy s financováním provozů, určených k péči o sbírky, jejichž počet významně vzrostl. Nepodařilo se získat prostředky na projektovou dokumentaci využití 1.NP Skladu Frenštát, kde má být umístěno moderní konzervátorské pracoviště. Nebyl dostatek prostředků na přípravné odborné práce k realizaci expozic, které jsou připravovány pro objekt vozovny a Sušák. Chybí finance na EPS a EZS v areálu Mlýnská dolina a zejména Valašská dědina.
- Nízká úroveň odměňování, která je jednou z příčin vysoké fluktuace, by mohla být zčásti vyřešena zařazením pracovníků do nových platových tříd, které je očekáváno v roce 2004. Nové expoziční provozy budou vyžadovat také navýšení počtu kvalifikovaných pracovníků. Řada specialistů odchází a je nahrazována mj. také důchodci nebo méně kvalifikovanými, kteří se spokojí s nižším oceněním práce, ale také nepodávají stabilně špičkové výkony. To vede ke stagnaci v rozmanitosti návštěvnických služeb, zajišťování péče o sbírky a objekty, rozšiřování programové nabídky. V roce 2003 se poprvé tyto skutečnosti, vedle výrazného poklesu sociální stability na Ostravsku, z něhož přijížděla v minulých letech více jak třetina víkendových hostů, významně podepsaly na poklesu návštěvnosti, který je nutno zastavit. Muzeu chybí vyhodnocení aktivit na poli marketingu a efektivnosti propagačních kroků směrem k veřejnosti.
- Přes tyto skutečnosti tvoří pracovní týmy jednotlivých útvarů věkově i odborně stmelené tvůrčí skupiny, které jsou zárukou trvalého odborného rozvoje muzea, rozšiřování spolupráce s jinými institucemi a uplatnění výsledků výzkumu na vědeckém fóru domácím i zahraničním. Předpokladem úspěšnosti v oblasti programů a propagace je připravovaná inovace stávajících a tvorba nových expozic, včetně doprovodných programů, určených všem věkovým skupinám.
- Proto je možné rok 2003 považovat za mimořádně úspěšný zejména v těch oblastech, kde jsme se nemohli vynikajícími výsledky dosud pochlubit pro rozsah a časovou náročnost řešených zadání.

V Rožnově pod Radhoštěm dne 28. června 2004

Ing. Vítězslav Koukal, CSc. - ředitel muzea